

Z. Br.

Sesja naukowa w Gdańsku poświęcona Józefowi Wybickiemu

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 17/4, 822-823

1972

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

i we Włoszech naszego wielkiego astronoma. Autorami zdjęć są małżonkowie Magdalena i Zdzisław Kwileccy. Uwagę zwracają fotokopie dokumentów, m.in. zapisu notarialnego promocji Mikołaja Kopernika w Ferrarze i rękopisu dzieła *O obrotach ciał niebieskich*.

Kujawsko-Pomorskie Towarzystwo Kulturalne, w porozumieniu z Ministerstwem Spraw Zagranicznych, przygotowuje 18 wystaw fotograficznych pn. *Szlakiem Kopernika*, które eksponowane będą w szeregu państw Europy, Azji i Ameryki. Wystawa przedstawiać będzie zabytki architektury i ikonografie z miejsc związanych z wielkim astronomem. Z miast polskich prezentowany będzie Toruń, Chełmno, Grudziądz, Lidzbark Warmiński, Elbląg, Frombork, Olsztyn, Gdańsk, Kraków. Z miast włoskich — Bolonia, Padwa, Ferrara i Rzym. Wydany także zostanie wielojęzyczny katalog wystawy. Autorem prac fotograficznych jest Olgierd Gałdyński. Pierwsza wystawa będzie gotowa w czerwcu 1972 r., następna zaś w końcu sierpnia 1972 r.

Rozstrzygnięty został ogólnopolski konkurs literacki na utwór (dramat, opowiadania) o tematyce kopernikowskiej. Jury pod przewodnictwem Jana Marii Gisgesa przyznało następujące nagrody:

W dziele dramatu trzy równorzędne nagrody otrzymali: Jerzy Ronard Bujański (Kraków) *Obroty sfer niebieskich i ziemskich*; Józef Gruda (Warszawa) *Śmierć Kopernika*; Stanisław Weremczuk (Lublin) *Syn Stońca*. W dziedzinie prozy dwie równorzędne nagrody otrzymali: Wanda Chylińska (Warszawa) *Z Piotrkim po Fromborku*; Edward Góra (Jarocin) *Noce nad Narusą*.

Joanna Kowalska

SESJA NAUKOWA W GDAŃSKU POŚWIĘCONA JÓZEFOWI WYBICKIEMU

Z okazji 175 rocznicy powstania polskiego hymnu narodowego, 150 rocznicy śmierci i 225 rocznicy urodzin twórcy tego hymnu, Gdańskie Towarzystwo Naukowe zorganizowało w dniach 2—4 czerwca 1972 r. ogólnokrajową sesję poświęconą Józefowi Wybickiemu. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego Sesji był prof. Andrzej Bukowski.

W pierwszych dwóch dniach wygłoszono 8 referatów i kilka komunikatów. Jeden z referatów, dr Kazimiery Augustowskiej, przedstawił poglądy i działalność Wybickiego w dziedzinie geografii. Wybicki całe życie interesował się geografią. W latach 1770/1771 słuchał wykładów m.in. geografii na uniwersytecie w Lejdzie, namówiony do tego przez opata cystersów w Oliwie, Jacka Rybińskiego, a będąc na emigracji we Francji (1795—1802) uczestniczył w wykładach mineralogii. Zainteresowania Wybickiego geografią szły dwoma nurtami: jeden z nich stanowiła geografia polityczna, drugi należał do geografii fizycznej. Obok tego frapowały go wybrane zagadnienia ekonomiczne i społeczne. Owocem jego znajomości geografii Polski była rozprawa *Wykład sposobów do rzekospławności i handlu wprowadzenia*.

W referacie *Wybickiego myśl gospodarcza doc.* Stanisław Gierszewski mówił, że wbrew poglądom uznającym Wybickiego za teoretyka ekonomii politycznej, należy go uznać za wybitnego praktyka. Jego pisma zawierają więc program polityki gospodarczej, natomiast nie interesują ich autora poszczególne problemy teoretyczne, nie ustalał on praw rządzących produkcją. W swój program próbował wpleść najnowsze koncepcje ekonomiczne, jak wysuwany przez Adama Smitha problem pracy ludzkiej w procesie gospodarowania, nie interesują go jednak głębsze analizy takich poglądów ówczesnej teorii, jak cena, renta, płace itp.

Propozycje Wybickiego były oryginalne w tym sensie, że zawierały program wszechstronnego rozwoju gospodarczego Polski.

Trzeciego dnia sesji odbyła się wycieczka do Będomina pod Kościerzyną, gdzie się Wybicki urodził, do Kościerzyny i Skarszew, gdzie w ówczesnym sądzie grodzkim rozpoczął swą karierę publiczną.

Z. Br.

SESJA JUBILEUSZOWA POŚWIĘCONA DZIAŁALNOŚCI STEFANA ZWOLIŃSKIEGO

W dniach 8—9 kwietnia 1972 r., staraniem Sekcji Tatarnictwa Jaskiniowego Klubu Wysokogórskiego w Zakopanem, odbyła się sesja jubileuszowa poświęcona działalności naukowej i społecznej znanego speleologa oraz historyka górnictwa i hutnictwa tatrzańskiego — Stefana Zwolińskiego. Uroczystość nawiązywała do daty założonej przed 50 laty przez Zwolińskiego w Zakopanem pierwszej polskiej organizacji speleologicznej zwanej Klubem Jaskiniowym. Czynnymi członkami tej organizacji byli m.in. brat Stefana Zwolińskiego — Tadeusz (znany kartograf tatrzański), Tadeusz Malicki (pedagog i literat), Konstanty Stecki (wybitny botanik i historyk nauki).

Bracia Zwolińscy zainteresowali się problematyką speleologiczną przed I wojną światową, uczestnicząc jako chłopcy w wyprawach eksploracyjnych Mariusza Zaruskiego i innych. Dopiero jednak w okresie międzywojennym, głównie w ramach Klubu Jaskiniowego, rozpoczęli prace badawcze na większą skalę, odkrywając m.in. rozległe systemy jaskiniowe Kasprowej Niżniej, Bystrej, Wodnej pod Pisaną, Zimnej.

W okresie powojennym Stefan Zwoliński kontynuował prace badawcze w Tatrach, przyczyniając się przede wszystkim do dokładnego rozpoznania Jaskini Magurskiej, znanej z licznych szczątków kostnych niedźwiedzi jaskiniowych. Wyniki swoich prac opublikował w studium — zamieszczonym w „Światowicie” w 1955 r. — *Tatrzański region jaskiniowy*, a także w książce wydanej w 1961 r. *W podziemiach tatrzańskich*. Prace te stały się podstawą rozwoju nowszych studiów przyrodniczych, prowadzonych głównie przez geologów i biologów z wielu ośrodków naukowych w kraju.

Podczas prac badawczych nad jaskiniami tatrzańskimi Zwoliński zapoznał się dokładniej z dawnymi kopalniami w różnych masywach Tatr. Dokładniejsze badania na ten temat mógł wszakże prowadzić dopiero w okresie powojennym, początkowo jako pracownik naukowy Muzeum Ziemi, a następnie (do 1965 r.) współpracownik Zespołu Historii Górnictwa i Hutnictwa Tatrzańskiego przy Zakładzie Historii Nauki i Techniki PAN. Owocem tych prac było szereg artykułów, a m.in. *Kopalnia Maturka* [właściwie Podstoły] w *Dolinie Kościeliskiej w Tatrach* („Wiadomości Muzeum Ziemi”, Warszawa 1952) oraz opublikowane w „Wiercach” w latach 1963—1965 artykuły *Mnichowe skarby* i *Kopalnia w Bobrowcu*.

Trwałe znaczenia posiadają również prace Zwolińskiego nad hutnictwem tatrzańskim w Starych Kościeliskach w Tatrach. Prowadzone archeologicznymi metodami badawczymi wykopaliska pozwoliły dokładniej określić kształt i rodzaj zabudowań obiektu przemysłowego, charakter produktów hutniczych itp. Jedno z kolejnych sprawozdań z tych prac — *Urządzenia kopalni na Kunsztach w Dolinie Kościeliskiej w Tatrach* — zostało opublikowane w 1961 r. w „Kwartalniku Historii Nauki i Techniki”.

Rezultatem dotychczasowych, jeszcze nie zakończonych, studiów Zwolińskiego nad dawnym górnictwem i hutnictwem w Tatrach jest zamieszczona w 1962 r.